

BÉTSI MAGYAR KURIR.

és

SOKFÉLE, TOLDALÉKŰL.

Nr. Indult: Kedden, December' 31-dikén, 1853.

53.

FRANTZIA ORSZÁG.

(Journal des Debats.) Országunkban a' materialis rend, kevés híján, helyre vagy on állitva. Mindenki dolga után láthat ismét, a' nélkül, hogy valamelyik útsza szegeletiben csoportozást sejtene, 's tsendesen lefekszik avval az édesreménnyel, hogy hólnap viszont nyugodalomban kelhet fel. Ugy, de már azért semmi sints hátra? valljon a' rend tökéletesen helyre van e' állitva? Valóban nints, — annak még sok híja, 's ezt ismételni meg nem szününk, ha bár azoknak általa megrontjuk is, a' kik tsak lázzasztó kiabálásban, puska lövésben, és vérontásban látják a' rendetlenséget. Mi őszintén megvalljuk, hogy a' mi az igazi rendet illeti, ebben a' részben finyasabbak vagyunk, mint mások, 's nem egy könnyen kielégíthetők. Valameddig a' társaságokban a' moralis rend helyre nem áll, mindaddig nálunk semmi sem történt. És hol találjuk ezt az erköltsi rendet? Mellyik törvény, mellyik hatalom tartatik tiszteletben? Talán a' Charta? Már abban megegyeztek, hogy ez senkit sem kötelez többé, kivéven a' Királyt, és ezeknek Minisztereit: még tsak azokat sem kötelezi, kik reá az esküt letették. Két követ nyilván a' republicai Társaság tagja leve, és még is arra a' padra merészel ülni, mellyen tsak a' Chartára letett eskü ad neki helyet! De miért is ne merészlene azért, holott egy Deputatus ezelőtt mintegy

két esztendővel közrebotsátá, hogy az a' Charta, mellynek engedelmességet esküdött, nem egyéb szemláttomásti bitangolásnál? Még mindég vetélkednek a' felett, vallyon van e' Frantzia Országának Chartája, van e' Kormánya? Annyi bizonyos, hogy a' dolgok úgy állanak, mintha egyikkel sem bírna. Frantzia Ország most olyan Ország, a' mellyben minden ki az alatt a' törvény alatt él, mellyet önn magának szabott minden embernek külön Chartája van, és külön igazgatás formája: az 1830-diki Chartának is vagynak kedvellői! De hát a' Frantziák Királya? Ha tsak valaki nem vak, vagy siket, — meg kell engedni, hogy a' Királynak a' többi lakosok felett nints több jussa, mint, hogy jobban, és gyakrabban rágalmaztathatik, mint más. A' Justitz-Tisztviselőséget megpiszkolni, tsak tréfa-dolog. Miért is kellene a' bírót tisztelni, ott, hol sem a' Király, sem a' Charta nem tiszteltetik? A' Jury? Tsudálatos, ha valakit ártatlannak, gyalázatos, ha valakit bünösnek ítéel: egyetlen egy közhatalmat sem találhatni, melly kikerülne a' megsértést, vagy rágalmazást. Azomban van valami nálunk, a' mi kevély, és fenyegető, a' mi úgy szóll, mint Ur, és mester, a' mi uralkodik, ítéel, és igazgat, még pedig mind ezt a' Királyi, a' Charta, és a' Kamara előtt teszi; — ez egy olyan hatalom, melly tsak alkalomra vár, hogy helyét elfoglalja, — ezt a' hatalmat az Emberijus-

sok republicai társaságának nevezik. Talán nem rossz volna megpróbálni ezt a' Kormányt is, mert úgy látszik, hogy legalább organizálva jól van. Engedtelenséget nem tűrnek benne: Igazgatói értenek az általok hozott törvényeknek tiszteletet szerezni: tulajdonképpen nem lehet állítani, mintha az emberi jussok társasága összeesküdt volna: mert ez olyan egy társaság, melly egy másikkal nyilván háborúskodik, olyan Kormány, melly a' másikkal viaskodik. Frantzia Országban jelenleg két Nemzet vagyon, — egy monarchicai, és egy republicai: mind a' kettőnek külön törvénye van, külön katonája, és külön Miniszterei. Ez már senki előtt sem titok többé. Ebben a' pillanatban fegyverszünet van a' két Nemzet között, de azt nem lehet kívánni, hogy egyik, a' másikkal törvényét megtartsa. Valljon rend e' ez hát? avvagy lehet e' ott rendről szó, a' hol mindegyik csak azt a' törvényt esméri el, a' mellyik neki tetszik? Az ahoz értő előtt, a' materiális rendetlenség kevésbé félelmes, mint az erköltsi rendetlenség. Az első közönséges megrázkodtatást éreztet. Felébred az ember, egyik a' másikat felbizgatja, 's a' hatalomnak hatalmát tézzen ellenébe. Az erköltsi rendetlenség lassanként harapódzik maga körül, 's az egész társaságot megszeplősíti, sőt azokat is félrevezeti, kik útalattal taszítanak el magoktól, ha a' materialis rendetlenségnek durva alakjában mutatkoznék: fonák megfogása által a' Popularitásnak magához édesgeti az embereket. Vagynak, kik az erköltsi rendetlenség ezen következéseit nem hiszik valóknak, — megelegetsznek avval, hogy a' társaságot testiképpen nyugodtnak tapasztalják. Azomban megtsalatkoznak, — mert szüntelen való sértések, és ragalmazások végtére nyomot hagynak magok után. A' törvények, 's hatalmak

eránti tisztelet végtére megtsökken: a' torony erősnek, és mozdúlatlannak látszik, és mégis a' köfal lassan lassan porhanyóssá válik, 's utoljára összeomlik. De mitsoda orvosság van azon erköltsi rendetlenség ellen? Erköltsi rendet kell ellenébe tenni. Legyünk egyetértők: kislelkű vágyainkat, és magános hasznunkat altassuk el: tiszteletünk a' Király, a' Charta, és a' Justitz erant nevedjék, ne döntsük össze szántszándékkal a' védfalat. Ama tsendes, belső Oppozitziótól kell leginkább tartanunk: ha a' pártoskodás, fejét felemelné, akkor a' hatalom könnyen nyakára háгна. A' Kormánynak és a' Kamaráknak kell a' rend, és Constitutzionalis Monarchia eránt tiszteletet szerezni. Miniszterek, Deputatusok, írók, mindegyik védelmezi a' társaságot a' maga módja szerint: a' mi ügyünk igazságos, — hát valljon nem nyúlszívűség volna e' avval felhagyni?

SPANYOL ORSZÁG.

(Memorial Bordelais.) Madridból Dec. 7-ről jelentik, hogy Rodil Generálnak közeledésekor Don Carlos megszaladt légyen. A' többi Carlis-ták is nyakra före szaladásnak eredtek, néhány lovakat is magok után hagyván. Dec. 1-jén korán reggel Miranda körül kerítettett, 's Rodilnak közelítése még szürkületkor köztudomásra esett. A' kapuk megnyittattak, 's az igazgató barátságosan fogadta a' Spanyol Generálist, 's minden parantsolatjának teljesítésére késznek ajánlotta magát. Don Carlos nem tudta a' Királyné utobbi győzedelmét, azért barátjai könnyen reá beszéltek, tartana egyenesen Madridnak, mellyet most könnyű szerrel elfoglalhat. Zavala s-nak Guerillája most legnagyobb, és félelmesebb egész Biscayaban, azért is Valdes egy szakasz sereget küldött ki ellenek, hogy

a' félelmet a' lakosok között elenyésztesse. Pastor General, a' ki 5000 katonával indult ki Madridból, 9-kén Vittoriában tartotta bemenetelét. Tegnapelőtt 200 Királyi Garda, egy Carlisztai Guerillat megtámadott, 's rajta győzedelmet is vett. Marquita és Navarnis között, Bilbaótól 7 mértföldnyire tüzes tsata támadt. A' Carlisták megszaladtak az elő megtámadáskor, 13 közzülök elesett, és többben megfogattak. El Pastor, Guernica alatt vert meg egy tsapat felfegyverkezett parasztságot, 's azután Tolosának indult. Ordunna alatt is tüzes tsata ment véghez, hol mint mondják 200 Carlista esett el. Barcelonából Gróf írják: Noha ekkoráig nálunk a' környéken tsendesség uralkodik, még is legközelebb egy 2000—6000 főre nőtt Guerilla tsapat fegyverkezett fel, és Campo di Tarragona felé fordult. Vezére Gróf Negri a' Királyi Gárdának egykori Oberstere. A' fő városban egy Miniszterialis Tanács Ülésekor az a' fontos kérdés támadt, mit kelljen a' Cortes-Bonsokról határozni? a' kérdés azonban fejtetlen maradt, mivel a' tagoknak többsége oda nyilatkoztatta magát, hogy a' Spanyol Finantziának jelen állapota meg nem engedi, melly szerint a' Statusadósság ezen része fellett tanátskozzanak. A' Miniszternek, a' ki ezen tárgyat előhozta még tsak az sem engedődött meg, hogy ez iránt kezdett beszédjét végezhesse.

(Revista Espannola.) Sevilla Nov. 23-kán. Moreno Generál, Malagának egykori igazgatója, és Grenedának Generálkapitánya, 30 tiszttel Portugalliába indult, hogy ott magát Don Carlossal egyesítse. Galarosában elébb a' Város tömlöztét felverte, 's 5—6 bűnöst szabad lábra állított.

A' Királyné következő Decretumot botsátott közre Spanyol Ország

felosztása felől. 1-ső t z i k k e l y. A' Spanyol birtok mind a' felszigeten, mind a' közel fekvő szigeteken 49 kerületre osztatik, mindegyik a' fő Várostól vévén nevezetét, kivéven Navarát, Alavát, Guipuzcoat, és Biscayat, mellyek mostani neveket megtartják. 2-dik t z i k k e l y. Andalusia, melly Cordova, Jaen, Grenada, és Sevilla, Királyságokat foglalja magában, Következendő 8 kerületre osztatik: Cordova, Jaen, Grenada, Almeria, Malaga, Sevilla, Cadix, és Huelva, Arragonia 5 kerületre osztatik: Sarragossa, Huesca, és Teruelra. Asturia Fejedelemség, Oviedo kerületet képezi. Uj Castilia, ezentúl is 5 kerületre marad felosztva, úgymint: Madrid, Toledo, Ciudad Real, Cuenca, és Guadalaxara kerületekre. ÓCastilia 8 kerületre: Burgos, Valladolid, Valencia, Avila, Segovia, Soria, Logranno, és Santander. Catalonia 4-re: Barcelona, Taragona, Lerida, és Gerona. Estremadura, Badajoz, és Caceres kerületeket foglalja magában, Galicia pedig Carunnat, Lugot, Orenset, és Pontevedrát. Leon Királyság, Leont, Salamancat, és Zamorat; Murcia; Murciat, és Albacetet. Valencia Királyság, Valenciát, Alicantét, és Castellon de la Planat foglalja magában. Pamplona, Vittoria, Bilbao, és Sz. Sebastian fővárosai, — Navarrának, Alavának, Biscayanak, és Gvipuzcoának. Palma fő városa a' Kanári szigeteknek. A' határai az említett kerületeknek egy pótlék. törvényben fognak meghatározatni. 3-ik t z i k. A' Frantzia Országgal, vagy Portugalliával határos kerületekkel, a' fennálló Tractatus szerint kell bánni. 4-ik t z i k. Ez a' felosztás nem terjeszkedik ki az igazgatásra.

Egy másik Decretum által a' 49 új kerület 5 rendre osztatik. Az első magában foglalja: Barcelonát, Cadixot, Corunnát, Grenadat, Madridot, Mala-

gat, Sevilát, es Valenciát. A' második rend: Alicantét, Cordovát, Murciát, Oviedot, Toledot, Valladolidot, és Saragossat, a' harmadik végre a' többi kerületeket. Mindegyik fővárosba, a' belső Miniszteriumtól, egy fő tisztviselő leszs kirendelve egy Titoknokkal, és 6 alsó tisztviselővel. Az első rendű kerületekben 7 ilyen Altiszt leend. Mind-egyik tisztviselőnek kötelessége leend a' Kerület minden szükségeiről gondoskodni, és ebben a' tekintetben a' Kormányt mindenről tudósítani. A' fő tisztviselőkre nézve különös utasítás van a' törvény mellé kaptsolva. Az első rendű kerületekben a' fő tisztviselők esztendei fizetések 36,000 a' Titoknokoké 24,000, és az Altiszteké 11,000, 9000, 8600, Real leend. A' második rendű kerületekben a' fő tisztviselő fizetése 58,000 a' harmadikban 28,000 Real, és ebben az erányban vagynak meghatározva a' többieknek fizetések is. A' fő tisztviselők tartoznak minden esztendőben egyszer Kerületjeket bójárni. Ezen tisztekre nézve, kik különös gonddal fognak választatni, különös esküvés is van határozva.

Andalusiából most kedvező tudósítások érkeznek, a' mi az ottani lakosok egészség állapotjokat illeti. Cadixban a' Cholera szinte alább hagyott, úgy hogy Nov. 26 kán már tsak 21-en betegedtek meg. 250 Cholera betegek még Orvosi kéz alatt vagynak.

(Bulletin du Soir.) A' Tortosai igazgató 10-kén a' Morellai várat megszállotta, miután 100 granátot eregetett belé. A' Rebellisek mindenfelé széjjelszatadtak.

(Indicateur de Bordeaux.) Bayonne Dec. 15-kén. Hiteles forrásból haljuk, hogy a' Spanyol Kormányának nem igen ínye szerint van El Pastornak

viszszatérése. Castannon Generalnak, a' ki ötet visszahívta, két ízben meghagyattatott, küldené ötet a' Leoní Garnisonba, és tsak az említett Generalnak felírása következésében nyert El Pastor engedelmet a' Baski tartományban való megmaradásra. Zavalának Guerillája 1000-ról 200 ra olvadt öszve. 11-kén Valdes, Salvatier-rába indult, Sarsfield pedig Pamplonába. Tegnep este 7 órakor 40 Carlista Irunba ütött bé, 's a' tisztviselők kénytelenek valának Behobie-be szaladni. Miután ott, minden eleséget kiraboltak, éjfélt után ismét elta- karodtak.

Bordeauxi lapok jelentik: Erasó Oberster Dec. 11-kén Peralda vidékén tökéletesen megverettetett, tsak nehezen menekedhetvén meg a' Királyné katonáitól. Hadnagyja elesett. Még 15-kén hallatszott lövöldözés St. Jean Pied de Port felől, de nem tudták, mi ment légyen véghez. Erősen havadzott, 's Ronceval völgyéből senki sem érkezett meg, ki a' történetekről bizonyos hírt hozott volna.

P O R T U G A L L I A.

(Times.) Igen sajnáljuk, hogy némelly angoly Ujságok az utóbbi időkben ótsárolták Palmella Hertzeget, ellenben ennek rovására égis magasztalták Dom Pedrónak jelen Minisztereit. Valóban meg nem foghatjuk, mi lehet ezen hirtelen változásnak az oka; annyit bizonyosan mondhatunk, hogy az említett jeles férjfiú el nem árulta a' Portugallus ügyet, a' miért hasonló lealáztatást érdemlett volna. Palmella, és Lisbonában lévő barátjai, kik Donna Maria ügyéért jószágokat feláldozták, és életjüket kotzkáztatták, még most is éppen úgy gondolnak a' poli-

tikai javításokkal, — mint az előtt. Don Pedrónak tanácsadói, azért, hogy hártalan hatalomra szert tettek, nem bírnak avval a' tulajdonnal, melly szerint tőlök politikai Systemának javítását lehetne várni. A' Brittus tisztéknek végre, kik tsak 3 hónappal ez előtt avval vádoltattak, hogy az ifjú Királynét pártolják, és így a' Neutralitást megsértették, valóban most fontos okok lehet, elébbeni viseletektől elállani. Palmella Marquisnak minden haszon vágy nélküli tette, és rendkívül való igyekezete, azon férjfiakéval együtt, kik mint ő, álhatatosán megmaradtak politikai hiteknél, vólt fő oka ama nagy változásnak, melly szerint a' Királyné thrónjába visszatétt, 's a' Charta Lisbonában helyreállított. Ha minden rettegés nélkül, és fáradhatatlanúl, jussait Európa színe előtt bé nem bizonyította volna, — ha egyik Udvarból a' másikig nem prédikálgatott volna Nagyatya elnyomásai ellen, ha Terceirában nem állított volna fel Regenséget, 's ezen szigetet Portugallia ellen nem tudta volna mególtalmazni, akkor Donna Máriának ügye még 3 esztendővel ez előtt elveszett volna. Az alatt, míg a' Regent körülvevő személyek, mint száműzettek éltek Londonban, és Párisban, neve, híre, talentoma, mindenfelé fényt, és ditsősséget terjesztett. Végre, miután Lisbonát a' fővárost bevette, 's a' fiatal Királyné, az Ország-
 nak mind a' két fővárossához jutott vólt, — a' flottát, a' Status jövedelmének nagy részét megnyerte, tengeren a' többi világgal öszveköttetésbe jött, Frantzia és Angoly Ország Királynének elesmérte, 's ide még az is járult, hogy Spanyol Országban, politikai tekintetben reá nézve kedvező változás történt, 's a' t. Ezek körül belől azon okok, a' miért mi nagyon sajnáljuk, hogy a' Marquis,

és barátjai Londonban megtámadtának. De ha megtekintjük azoknak viseletje-
 ket, kik helyekbe léptek, 's kik most igyekeznek ötét politikai hírétől megfosztani, éppen úgy, mint már politikai rangjától megfosztották, akkor még inkább neheztelhetünk az említett Ujságokra. Valóban, ha lehetséges lett volna esztelen, és vizás rendszabások által, a' fiatal Királynének ügyét tenkre tenni, akkor tanácsadói az utolsó 4 hónapokban ezen feladatnak tökéletesen megfelelték volna. Megérkezéssel Lisbonába, minden papi rendelkezéseket felforgattak, és kinevezéseket eltörölték, noha mindezek a' Pápától helyben hagyódtak: a' világi papoktól elszedték a' jöszágot, a' Szerzeteseket klastromjaikból kiűzték, a' nélkül, hogy tartásokról gondoskodtak volna, — a' Törvényszékeket bezárták, 's újakat alkottak, 's a' Chartával ellenkező értelemben közönséges zártételt parantsoltak, azon szín alatt, hogy mind azok, kik vélek nem tartanak, hazaárulók legyenek. Ennek következése az vólt, hogy Dom Pedro Kormányja, még nagyobb félelmet, mint Dom Miguelé, hogy sok Constitutionalissok nyilatkozzanak ki ellene, és hogy a' fő Városból mintegy 20,000-en a' vidékbe húzódtak, hogy kegyetlenségeit elkerüljék. Azonfelül a' Kormány Agenseinek az elsőtől az utolsóig, megvesztegetés, és ragadozás hányatik szemekre. A' Szabadosok minden bátorságokat elvesztették, a' líneaseregek pedig semmit sem kezhetnek az ellenséggel.

Midőn ezen megjegyzéseket tesz-
 szük, korántsem kívánjuk Dom Pedro mostani szolgálait vádolni, mert még mindig abban a' vélekedésben vagyunk, hogy minden fonákság, és sületlen tettek mellett nem képesek a' Királyné ügyét elrontani. Bártsak a' Regens je-

len Cabinetjét megváltoztatná, és bártsak olly férjfiakat hívna tanácsába, kik kezesek lehetnének a' rend feltartásáért, akkor fogadjuk, hogy a' polgári háborúnak egy hónap alatt vége leend. Ha a' felyebbi kitételek igazak, azt is könnyű lesz megmagyarázni, miért ragaszkodnak most inkább Dom Miguelhez a' Brittus tiszték, 's néhány Lisboában élő Angolyok. Ezeknek politikai kinezetek, a' mi a' Királynét, és közszabadságot Portugalliában illeti, még most is ugyan azok, tsak az igazgatóságra nézve változtatták meg véleményeiket.

N A G Y B R I T A N N I A.

Portsmouthból jelentik, — hogy ott számos hajók vitorláztatnak fel. Némelyek ezt onnan magyarázzák ki, mivel a' Frantzia Kormány, Toulonból, Afrikába új Expedíziót szándékozik küldeni, mások azt mondják, hogy ezt a' Török dolgok teszik szükségessé. A' Globe erre nézve ezt jegyzi meg: Semmi kétség sints benne, hogy hadi hajóinkat olly állapotba kívánják helyhezteni, melly szerint minden órában készen legyen a' szolgálatra, — de hogy, mint sokan rebesgetik, a' Keleti tengerbe szándékoznának Flottát küldeni, — nints okunk bizonyosnak állítani.

O R O S Z O R S Z Á G.

A' Pensió intézetek, és magános iskolák, mellyek nagyobb részint tzelokat eltévesztik megkevesítésére, Ő Felsége a' Tsászár megparantsolta, hogy mától fogva, sem Sz. Pétervárában, sem Moskauban, fiúk és leányok számára magános iskolákat, sem született Oroszok, sem külföldiek nem nyithatnak. A' mi a' többi városokat illeti, ha

a' szükség úgy hozza magával, és közel Királyi intézetek nintsenek, felsőbb engedelem mellett ezt megtehetik. Hogy a' felállítandó intézetekbe kinevezendő Elöljárókhöz a' Kormánynak bizodalma legyen, megkívántatik, hogy ezen személyek született Oroszok legyenek. Ez a' feltétel mindazáltal nem kötelezi azon személyeket, kiknek jelenleg jussok vagy on hasonló intézeteket tartani.

ELEGYES TUDÓSÍTÁSOK.

London Nov. 19-dikén: E' folyó eszt. Febr. 20-dikán az Ázsiai társaság (Asiatic society) Titoknoka jelentése szerint Calcuttában, Wilson Ur a' Sanskrit szókönyv szerzője értesíté a' Kormányt, hogy Körösi Csoma Sándor Tudós Erdélyi Magyar (most már a' Magyar Tudom. Akad. tagja is) Tibet nyelvi Grammatikáját és Szótárát elvégzé 's egy úttal késznek nyilatkozott W. Ur önmagával, mind a' két kéziratot Angliába nyomtatás végett elhozni. Erre a' Kormányzó hosszabb tanácskozás után azt válaszoltatá: „hogy a' Kormány (a' Keletindiai) igen szívesen magára vállalja a' nyomtatási költségeket, azonban tanácsosbnak vélné ezen munkákat magának a' tudós szerzőnek felügyelése alatt kiadatni, 's hogy a' nyomtatást azonnal el fogja kezdetni.“ Tsakugyan meg is lön a' nyomtató intézettel az alku 's így a' munka haladék nélkül sajtó alá kerül. Régibb értesítésünk szerint az már ugy is tudva van, hogy K. Csoma Urat az Angol Keletindiai Kormány fizetéssel 's minden szükségessel ellátván, e' tudós hazánkfia minden élelmi költségtől menten idejét kedventz tudományinak szentelheti. G. B. J...r.

B É T S.

Ő Ts. Felsége méltóztatott a' f. 1853 eszt. Dec. 13-kán költ Kir. végzése ál-

tal Mgs és Fő Tiszt. Barlabasseveczi Osegovich Imre Urat Zagrabi Kanonokot, Dulmai tit. Püspököt és a' hét-személyű fő Törvénytábla Itelöbíráját a' Zenggi és Modrussai egyesített Megyében Püspökké kegyelmesen kinevezni.

M A G Y A R O R S Z Á G.

P o ' s o n b ó l í r j á k : Dec. 26-kán mintegy reggeli tizedfél órakor, a' hajóhíd ketté szakadt, és így a' Dunán való átljárás meggátoltatott. Miután tudniillik a' víz 12' nőtt, 5 hajót helyből hirtelen kirántott néhány emberrel együtt, kik segedelemre oda siettek. Ez utóbbiakat azonban semmi szerentsétlenség sem érte. Nagyobb veszély elhárítása tekintetéből, — de az esztendő része is úgy javasolván, a' híd szélyelszedéséhez immár hozzá fogtak.

A' Karátsony Innepek félbeszakaszták a' Kerületi tanátskozásokat: tegnap ismét elkezdödvén, a' III dik tikkelynek első § sai felolvastattak. Ezen alkalmommal a' Törvényszak illetőségéről (Competentia Fori) a' személyes erőszakoskodásokra, és megsértésekre nézve több kérdések támadtak, vallyon tudniillik ezekben is van e' helye a' Bíró választásnak, vagy pedig ezen kérdés csak a' maga helyén hozódjék e' elő?

S á r o s - P a t a k , Nov. 11-dikén. Kollegiomunkban Mathesist és Physicát tanítandó Professor Molnár István Ur e' napokban érkezett meg két esztendeig tartott külföldön utazása 's tanulása után. — A' Bétsi Ts. K. egyetemben, 's polytechnicali intézetben húzamosabb ideig (mint egy más-fél esztendeig) készült azon tudományokra, mellyeket kebelünkben tanítani fog; Berlinben is halgatott egy cursust, megtekintette Po-

rosz Ország nevezetesebb nevelö-intézetait, hogy a' mi azokban jó 's nálunk is kivihető annak idejében divatban hozhassa. — E' köztünk nevelkedett 's már akkor köz kedvességet és betsülést nyert derék férfi ma vezettetett be tanító-székeben. — A' beiktatás Superintendentiánk által e' végre kinevezett Biztosság egyik tagja felső Zempléni Tractualis Curator T. L ó n y a y G á b o r Ur elölülése alatt ment végbe.

A' Collegiomi ifiúság kar-éneke (diák textusra) nyitá meg az innepet. — A' tisztelt Tractualis Curator Ur a' környülményekhez alkalmazott magyar beszéddel vezeté be említett Professor Urat. — E' beszédben szívhez szólott örömet történt megérintése annak; hogy az hivatalába most bevezetett Professor Ur a' bevezető Curator Urnak egykor tanítója volt. — M o l n á r Ur, igen jól kidolgozott diák beszédben fogadá el hivatalát; 's adta elé a' természeti tudományok józanon tanulásának hasznait általányosan, és különösen hazánkra alkalmazva. Megüti azon hürt, milly nagy következesei lennének, ha a' természeti tudományok hazánk kiváltképen alsóbb rendű lakosinak, a' szántóvetö 's szölö művelö osztálynak tzelirányosan, populariter teníttatnának; melly által ez kivétetnék azon boldogtalan tudatlanságból, mellyben sínlódik; megszűnne félni a' természet, 's időjárás hirtelen változásaitól; okos ember illőleg lévén művelve: több hasznát venné helyzetének, 's terményeinek.

Ennek végeztével felszóllittatván az Elölülő Curator Ur által Molnár Ur az hit letételére: Kollegiomunk deák nyelven írott törvényeiből az hivatalat illetö tikkelyt maga felolvastván, arra az hitet ugyan csak deákül letette. — Ennek folytában kezét fogott az jelenvölt Elöljárókkal, 's Professor Urak-

kal; mintegy jeléül a' kebelünkben lépésnek.

Ezek meglévén a' Tisztelt Curator Ur a' tárgyhoz illőleg szólott ismét, 's szívére kötö az új Professor Urnak, hogy egy részben hatalmában fogván állani az említett fogyatkozásokon segíteni: teljes erejéből kövessen el mindent a' mit lehet, hogy az ifiúsággal a' természeti tudományokat megkedveltesse, 's így ezek által is mind inkább terjedjen a' jó; felszóllítá, hogy legyen az ifiúságnak vezetője 's barátja; az ifiúságnak pedig kötelességibe tette az új tanító úr iránt tartozó tisztelet megadását, engedelmességet, és őket szorgalomra serkentette. — Végre

Egy örvendező magyar textusú mars dalolása alatt a' gyülekezet eloszlott; az Elöljárók 's Professor Urak iskolai tanátsba mentek.

Ennek is vége lévén, hogy a' Nemzeti szokásnak ebbe is elég tevődjék: a' tisztelt Curator Urnak, Patakhoz mintegy félórányira eső falusi jószágára Olaszi helységébe Uri ebédre kótsiztak, hol a' vendégek, szíves házi Urat 's Aszszonyt találtak. Y.

Egerből. A' közös életes-ház hasznáról példát mutatnak az Egri Érsekiséghez tartozó köyetkezendő helységek, nevezetesen 1. Fel-Németh T. Ns. Heves Vármegyében, az 1851-diki esztendőben az Uraság segedelmével felállított életes-házába önkényes ajánlásokból és kamatokból öszvegyűjtött 261 p. m. rozsa, és 56 p. m. zab mennyisége haladván az helybéli lakosok szükségét 95 p. m. rozsal, azt a' bírák interestre Eger-Szalókiaknak költsönözték:

itt megjegyzésre méltó az; hogy két esztendő alatt ezen helység 74 p. m. rozst és 19 p. m. zabot nyert a' kamatokból. 2. Szarvaskő helysége közös életes-házában találtak most, szükség esetére 125 p. m. búza. 3. Bakta helységének nem lévén ekkoráig módja életes-házának építtetésére, elkezdette még is f. e. ezen hasznos Intézetet 37 p. m. húzána öszszeszedeésével, mellyeket a' télen kamatra ki fog adni. 4. Felső-Tárkány helysége T. Ns. Borsod Vármegyében folyó 1853 diki esztendőben épített alkalmatos életes-házat, palla kő földel felékesítve, mellybe kegyelmes földes Urától, Nagymélt. Felső Eöri Pyrker János László Patriarcha Érsek Uról nyert ajándékba tőkéül 60 p. m. rozst, és 40 p. m. zabot, más jóltévőktől pedig 25 p. m. rozst, és 20 p. m. zabot. Így terjed a' földes Uraság ösztönözése, 's hathatós segedelmé mellett a' közös életes-háznak Intézete, melly nem csak az éhező egyes személyeket szükségekben táplálja, hanem egyszersmind különös hasznot hajt a' községeknek, mellyek minden tizedik esztendőben nevezetes részét adójoknak a' kamatokból szaporodott búza árából kifizethetik.

A' Pénz folyamát December' 30 dikán;

közép árr:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 94 9/16

Az 1820-béli sorsosok: 202 1/2

Az 1821-béli hasonlók: — —

Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 54 7/8 for. keltek, mind Conv.

Bank-Aktziák keltek 1224 1/2 for. ton Conv. Pénzben.

VÉGE A' MÁSODIK FÉL-ESZTENDŐNEK.

Szerkesztető és Kiadó Marton József, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)